

دیپلمات‌های اروپایی: پیشنویس‌های ایران ناامیدکننده بود

دور جدید رایزنی‌ها برای احیای برجام
بدون نتیجه به پایان رسید

توقف 7 روزه مذاکرات وین

علی باقری: مطالبی را مطرح می‌کنیم که با دیدگاه‌ها، منافع و سیاست‌های
خودمان سازگار باشد

سارا معصومی

هفتمین دور مذاکرات برای احیای توافق هسته‌ای میان ایران و 4+1 و ایالات متحده عصر روز گذشته با برگزاری جلسه اختتامیه کمیسیون مشترک برجام به پایان رسید و گفته شد که مذاکرات هفته آینده از سر گرفته خواهد شد.

ماراتن این دور از مذاکرات از روز دوشنبه 8 آذرماه آغاز و با تشکیل جلسات مداوم دو کارگروه رفع تحریم و هسته‌ای در چهار روز گذشته ادامه پیدا کرد. علی باقری‌کنی، رییس هیات مذاکره‌کننده ایران که از ابتدای هفته گذشته (6 آذرماه) وارد وین شده بود تا شامگاه گذشته زنجیره‌ای از دیدارهای دو و چندجانبه را با مقام‌های اتحادیه اروپا، چین، روسیه و ترویکای اروپایی پیش برد. درحالی‌که روز دوشنبه پس از برگزاری نشست افتتاحیه کمیسیون مشترک برجام که نخستین رویارویی هیات مذاکره‌کننده جدید ایران با 4+1 در قالب مذاکرات چندجانبه بود، فضای مثبتی بر روند پیش رو سایه انداخته بود، نشست اختتامیه در فضایی مبهم و البته نه چندان دوستانه به پایان رسید.

در وین چه گذشت؟

این دور از مذاکرات وین نخستین دور در دولت جدید ایران بود و

همین مساله کوبرگ را به زیر ذره بین دوربین و رصد عکاسان و خبرنگاران برد. همزمان سابقه علی باقری، معاون سیاسی وزیر خارجه در مخالفت با برجام در شش سال گذشته به علاوه حضور او در تیم مذاکره کننده ایران در دوره محمود احمدی نژاد، پیش فرضهایی را هم درباره رویکرد او در این رایزنیها و موضع گیریها ایجاد کرده بود. پس از جلسه افتتاحیه کمیسیون مشترک برجام دو خبر امیدواریها به این دور از رایزنیها را تقویت کرد: موافقت ایران با شالوده و بستر قرار دادن نتیجه رایزنیهای شش دور نخست مذاکرات و همچنین تشکیل جلسه کارگروه هسته ای با فاصله 24 ساعت پس از جلسه کارگروه تحریم.

با این وجود با تشکیل نخستین جلسات این دو کارگروه در روزهای سه شنبه و چهارشنبه هفته گذشته بدبینی جای خوشبینی اولیه را گرفت. یکی از ویژگیهای این دور از مذاکرات، هجوم انتشار اخبار غیررسمی از هر دو سوی میز در رسانهها و فضای مجازی بود. به عنوان نمونه تنها ساعاتی پس از دیدار دوجانبه علی باقری با انریکه مورا (معاون مسوول سیاست خارجی اتحادیه اروپا) برخی خبرنگاران ایرانی اخباری از جزئیات اختلاف میان این دو منتشر و همزمان خبرنگاران رسانه های غربی هم از روایت دیگری رونمایی می کردند. این رویه در روزهای چهارشنبه و پنجشنبه شدت بیشتری گرفت و حتی برخی موضع گیریهای دو طرف هم از سوی خبرنگاران در فضای مجازی منتشر شده و طبیعتاً به عنوان پیام ایران به طرف مقابل یا برعکس به داخل اتاق مذاکرات هم راه پیدا کرد.

روز پنجشنبه درحالی که مهم ترین پرسش پیش رو این بود که در جلسات پشت درهای بسته در دو کارگروه رفع تحریم و هسته ای چه می گذرد و دو طرف در میدان عمل، هفتمین دور مذاکره را از کدام نقطه آغاز کرده اند، خبرنگاران ایرانی به نقل از منابع آگاه از آرایه دو پیش نویس یا به قولی سند از طرف تیم ایران خبر دادند؛ خبری که توسط علی باقری، مذاکره کننده ارشد ایران هم تایید شد. علی باقری در گفت و گو با المیادین و الجزیره درباره این پیش نویسها گفت: «پیشنهادهای ایران به قدرتهای جهانی را نمیتوان رد کرد و این پیشنهادها براساس بندهای توافق سال ۲۰۱۵ هستند. از زمانی که دو پیش نویس را آرایه کرده ایم، با دیگر طرفها در اروپا چند نشست برگزار کردیم. ما انتظار داریم که دیگر طرفها پاسخ حقوقی و ادله منطقی خود را به پیشنهادهای ما آرایه کنند. ما در حال مذاکره برای دستیابی به یک توافق کلی هستیم تا شرایط برای بازگشت عضو خارج شده از توافق فراهم شود. سعی ما بر آن است که تحریمهای طالمانه و غیرقانونی امریکا را رفع کنیم. ما پیشنهاد سومی نیز

داریم که پس از موافقت قدرتهای جهانی با دو پیشنهاد اولیه بلافاصله آنها را رایه خواهیم کرد. برخی بازیگران خارجی تلاش میکنند گفتوگوها را متوقف کنند. اگر طرف مقابل اقدامات ناقص توافق را لغو کند، ما برای تعلیق اقدامات جبرانی خود آماده هستیم.»

علی باقری در گفتوگو با خبرگزاری کیودو ژاپن نیز در پاسخ به این سوال که در دو سند رایه شده از سوی ایران به طرفهای مقابل آیا موضوع رفع تحریمها گام به گام خواهد بود یا به صورت یکجا، خاطرنشان کرد: «رفع تحریمها گام به گام نیست.» پاسخی که به نوعی میتواند آن را رد ایده شکلگیری توافق موقت میان ایران و 4+1 و آمریکا که از سوی برخی مقامهای آمریکایی در چند هفته اخیر مطرح شده بود، دانست. براساس این ایده، ایران در ازای به عقب بازگرداندن برخی گامهای برداشته شده در مسیر کاهش تعهدات هسته‌ای به بخشی از اموال بلوکه شده دسترسی پیدا خواهد کرد. همزمان با انتشار خبر رایه دو پیش‌نویس از سوی ایران، برخی خبرنگاران ایرانی به نقل از منابع آگاه اعلام کردند که هیات‌های اروپایی خواهان پایان این دور از مذاکرات و بازگشت به پایتختها برای مشورت هستند. خبری که البته لارنس نورمن، خبرنگار وال‌استریت ژورنال بلافاصله به نقل از مقامهای اروپایی تکذیب کرده و نوشت که هیات‌های اروپایی می‌گویند در صورت پیشرفت کار آماده هستند در وین باقی بمانند. انتشار این اخبار زنجیره‌ای درباره تمایل هیات‌های اروپایی یا سایرین برای ایجاد وقفه در مذاکرات در حالی صورت می‌گرفت که رییس هیات مذاکره‌کننده بریتانیا با ترک وین مسوولیت ادامه مذاکرات را به رابرت مک‌ایر سفیر پیشین این کشور در ایران سپرده و میخائیل اولیانوف، نماینده روسیه نزد سازمان‌های بین‌المللی و رییس هیات مذاکره‌کننده روسیه هم به منظور شرکت در کنفرانسی در نیویورک راهی ایالات متحده شده بود. صبح روز جمعه در جنرال رسانه‌ای شکل‌گرفته پیرامون اینکه توقف این دور از مذاکرات خواست ایران است یا ترویجی اروپایی، خبر برگزاری نشست اختتامیه این دور از مذاکرات منتشر و سپس توسط انریکه مورا و علی باقری تأیید شد. در این نشست شرکت‌کنندگان به بررسی نتایج به دست آمده و پیشرفت‌های صورت‌گرفته در این دور از گفتوگوها با توجه به متون رایه شده از سوی جمهوری اسلامی ایران پرداختند. به گزارش وزارت خارجه ایران، با توجه به درخواست برخی هیات‌ها برای بازگشت به پایتخت‌هایشان به منظور مشورت و دریافت دستورالعمل‌های جدید، در این نشست مقرر شد تا در گفتوگوها وقفه‌ای ایجاد شده و گفتوگوها هفته آینده بعد از بازگشت هیات‌ها از پایتخت‌هایشان از سر گرفته

شود. علي باقري پس از پايان اين نشست در پاسخي کوتاه درباره آنچه در اين جلسه گذشت، گفت: «بر اين نکته تاکيد شد که پيشنهادهاي جمهوريهاي اسلامي ايران درباره دو موضوع رفع تحريمهاي غيرقانوني و طالمانه و موضوع هستههاي روي ميز است و طرفهاي مقابل اين احساس نياز را داشتند که براي ارايه پاسخهاي مستدل، مستند و منطقي به پيشنهادهاي جمهوري اسلامي ايران نيازمند مشورت با پايتهختهايشان هستند. براي اساس اين فرصت به طرفهاي مقابل داده شد تا پس از مشورت با پايتهختهايشان به زودي در هفته آينده گفتوگوها در وين ادامه يابد.»

جزئيات اختلاف با اروپا از زبان علي باقري

علي باقري، رييس هيات مذاکرهکننده ايران ساعتی پس از پايان نشست کميسيون مشترك برجام پيش از عزيمت به تهران در فرودگاه در جمع خبرنگاران ايراني توضيحات بيشتري درباره آنچه در اين دور از مذاکرات گذشت، ارايه کرده و گفت: ما بارها و حتي در جلسه آخر کميسيون مشترك تصريح کردیم که جمهوري اسلامي ايران و تيم مذاکراتي ما آمادگي دارد که گفتوگوها را در همين زمان ادامه دهد. ولي به هر حال چون آنها ميخواستند پاسخ جمهوري اسلامي ايران را بدهند اين درخواست را مطرح کردند و ما موافقت کردیم که آنها به پايتهختهايشان بروند تا براي هفته پيش رو پاسخها را آماده کنند و ارايه پاسخها به طرف ايراني مبنايي براي مذاکره بين دو طرف قرار بگيرد.

او در پاسخ به اين سوال که چه پيامي را درباره مفاد متون پيشنهادهي ايران دريافت کرده است، گفت: اينکه طرفهاي اروپايي خيلي نسبت به برخي پيشنهادهاي ما رضایت نداشتند درست است، اما اين پيشنهادهاي براساس مباني مشترك بين دو طرف تدوين شده و لذا آنها اعتراضی نسبت به اينکه اين پيشنهادهاي نامربوط است، نداشتند؛ اما ميگفتند با دیدگاههاي ما انطباق ندارد. به آنها گفتم اين طبعي است و ما قرار نیست در گفتوگوها و مذاکرات، مطالب و پيشنهادهايي را ارايه کنیم که مطابق با دیدگاههاي شما باشد. ما مطالبی را مطرح ميکنیم که با دیدگاهها، منافع و سياستهاي خودمان سازگار باشد. اما نکته مهم اين است که اين پيشنهادهاي براساس مبنايي تنظيم شده که مورد قبول طرف مقابل هم هست. همه روي اين مساله اذعان داشتند و هيچ طرف اروپايي ادعا نميکرد که پيشنهادهاي ايران مبنايي حقيقي و قانوني ندارد.

باقري در پاسخ به سوالي درباره احتمال ارايه پيشنويس از طرف مقابل هم گفت: شرط ارايه پيشنويس بايد مبتني بر مباني مشترك دو

طرف باشد. اگر مبتنی بر مبانی مشترک دو طرف نباشد پیشنهاد برای مذاکره جهت دستیابی به توافق نیست، بلکه برای گفت‌وگویی است که معلوم نیست به چه نتیجه‌ای می‌رسد. نکته مهم پیشنهاد ایران به گفته این دیپلمات کشورمان مبتنی بر مبانی مشترک است و نشان‌دهنده این است که ما با این پیشنهادها ضمن رایه نظر خودمان و اینکه قبول داریم با نظر طرف مقابل منطبق نیست ولی نشان می‌دهیم که برای دستیابی به توافق اراده جدی داریم. معاون سیاسی وزیر خارجه در بخش دیگری از اظهاراتش به این نکته اشاره کرد که ویژگی تیم مذاکره‌ای ایران این است که از همه ظرفیت‌های ملی که در تیم‌های گذشته وجود داشته استفاده شد و به واقع تیمی است که جمهوری اسلامی ایران را نمایندگی می‌کند. با وجود اینکه دولت نگاه مشخصی در عرصه سیاست خارجی دارد اما این اراده را نشان داد که یک نگاه جدی به استفاده از همه ظرفیت‌های ملی در عرصه گفت‌وگوها و مذاکرات دارد.

انریکه مورا:

زمان نامحدود نیست، چهارشنبه بازمی‌گردیم

انریکه مورا نیز پس از پایان نشست کمیسیون مشترک برجام با حضور در میان خبرنگارانی که مقابل هتل کوبرگ ایستاده بودند، گفت: زمان رایزنی‌های با پایتخت‌هایشان فرا رسیده است و مذاکرات وین از اواسط هفته آتی در چارچوب دور هفتم از سر گرفته خواهند شد. به گفته مورا هیات‌های ۴+۱ در گفت‌وگویی با هیات امریکایی از چالش‌های پیش رو اطلاع یافته‌اند. او همچنین تاکید کرد که چالش‌های اساسی باقی مانده و زمان محدود است. معاون جوزپ بورل در پاسخ به پرسشی درباره محتوای پیش‌نویس رایه‌شده از سوی ایران در دو حوزه هسته‌ای و رفع تحریم گفت که درخصوص پیشنهادهای رایه‌شده توسط هیات‌های حاضر در وین اظهار نظر نخواهد کرد. مورا در بخش دیگری از سخنان خود گفت: ما در انتهای دور ششم متن‌هایی را در اختیار داشتیم. اینها زمینه پیشبرد گفت‌وگوها هستند. تمامی هیات‌ها توافق کردند که این متون وجه مشترکی هستند تا به کار روی آنها ادامه دهیم. به گفته نماینده اتحادیه اروپا، با اشاره به اینکه هیات‌های مذاکره‌کننده روزهای چهارشنبه یا پنجشنبه آینده برای ادامه مذاکرات به وین باز خواهند گشت، گفت: «رایزنی‌ها ادامه خواهد داشت و همه طرف‌ها به مطالعه تمامی پیشنهادات خواهند پرداخت. رایزنی‌های متمرث‌تری را با هیات مذاکره‌کننده جدید ایرانی آغاز کردیم. زمان نامحدود نخواهد بود و نیاز به اقدام فوری احساس می‌شود.» نماینده چین در مذاکرات وین نیز پس از پایان نشست کمیسیون مشترک برجام گفت که هنوز به کار بیشتری نیاز داریم و توافق کردیم که اواسط

هفته آینده به وین بازگردیم.

روایت دیپلمات‌های اروپایی:

پیشنهاد‌های ایران ما را ناامید کرد

همزمان با پایان این دور از رایزنی‌ها در وین، خبرنگاران رسانه‌های غربی به شکل همزمان اقدام به انتشار جملاتی به نقل از دیپلمات‌های ارشد اروپایی حاضر در مذاکره کرده و توپ را به زمین ایران انداختند. در متن کوتاهی که این دیپلمات‌ها در اختیار رسانه‌ها قرار دادند ادعا شده که برخی پیشنهاد‌های ایران با برجام مغایر بوده و برخی دیگر از پیشنهادات نیز فراتر از مفاد برجام بوده است. این دیپلمات‌ها مدعی شدند که پیشنهاد‌های ایران در این نشست، با متن مذاکره‌شده در شش دور قبلی مذاکرات وین تغییر داشته و باعث ایجاد نگرانی و ناامیدی شده است. دیپلمات‌های سه کشور اروپایی ادعا کردند که تهران تقریباً از تمامی سازش‌های سختی که پس از ماه‌ها کار سخت حاصل شده، به عقب بازگشته و خواستار تغییرات بزرگی شده است. سایت امریکایی اکسیوس نیز در گزارشی ادعاهای مشابه درباره متن‌های پیشنهادی از سوی ایران را مطرح کرده و به نقل از دیپلمات‌های اروپایی نوشت: متون ارائه‌شده از سوی ایران غیرقابل قبول بوده و جدی هم نبودند. این رسانه در ادامه نوشت: تحلیل نخستین دور رایزنی‌ها برای احیای برجام نشان می‌دهد که فاصله میان ایران و هم‌تاهای غربی افزایش پیدا کرده و در این مقطع به نظر می‌رسد که پرکردن این فاصله آسان نباشد. یک دیپلمات اروپایی می‌گوید که درخواست‌های ایران در متن مربوط به رفع تحریم‌ها بسیار زیاد و مطالبه‌ها حداکثری هستند. همزمان درخواست‌های این تیم برای رفع تحریم‌ها بیش از تفاهم صورت‌گرفته با تیم قبلی در دولت حسن روحانی است. متن ایرانی‌ها در پیش‌نویس هسته‌ای نیز بسیار سختگیرانه است و ایرانی‌ها از تمام مواردی که در شش دور گذشته درباره آنها توافق شده بود، بازگشته‌اند. به زبان خلاصه می‌توان گفت که ایرانی‌ها محدودیت‌های هسته‌ای کمتری را پذیرفته‌اند. وال‌استریت‌ژورنال نیز در گزارشی از نتیجه این دور از مذاکرات وین نوشت: گفت‌وگوهای هسته‌ای ایران با موفقیت‌های بسیار کمی روبه‌رو شد. برخی مقام‌های غربی می‌گویند که برجام در چند قدمی سقوط کامل قرار دارد و دلیل آن را هم اصرار ایران بر مواضع سختگیرانه می‌دانند. این مقام‌های اروپایی می‌گویند که نتیجه این دور از گفت‌وگوها آنها را متقاعد نکرد که ایران نرمش مدنظر برای احیای برجام را از خود نشان خواهد داد. نویسندگان گزارش وال‌استریت‌ژورنال در ادامه این گزارش در توصیف فضای سخت حاکم بر مذاکرات نوشت: یکی از اعضای هیات ایران پس از بازگشت

